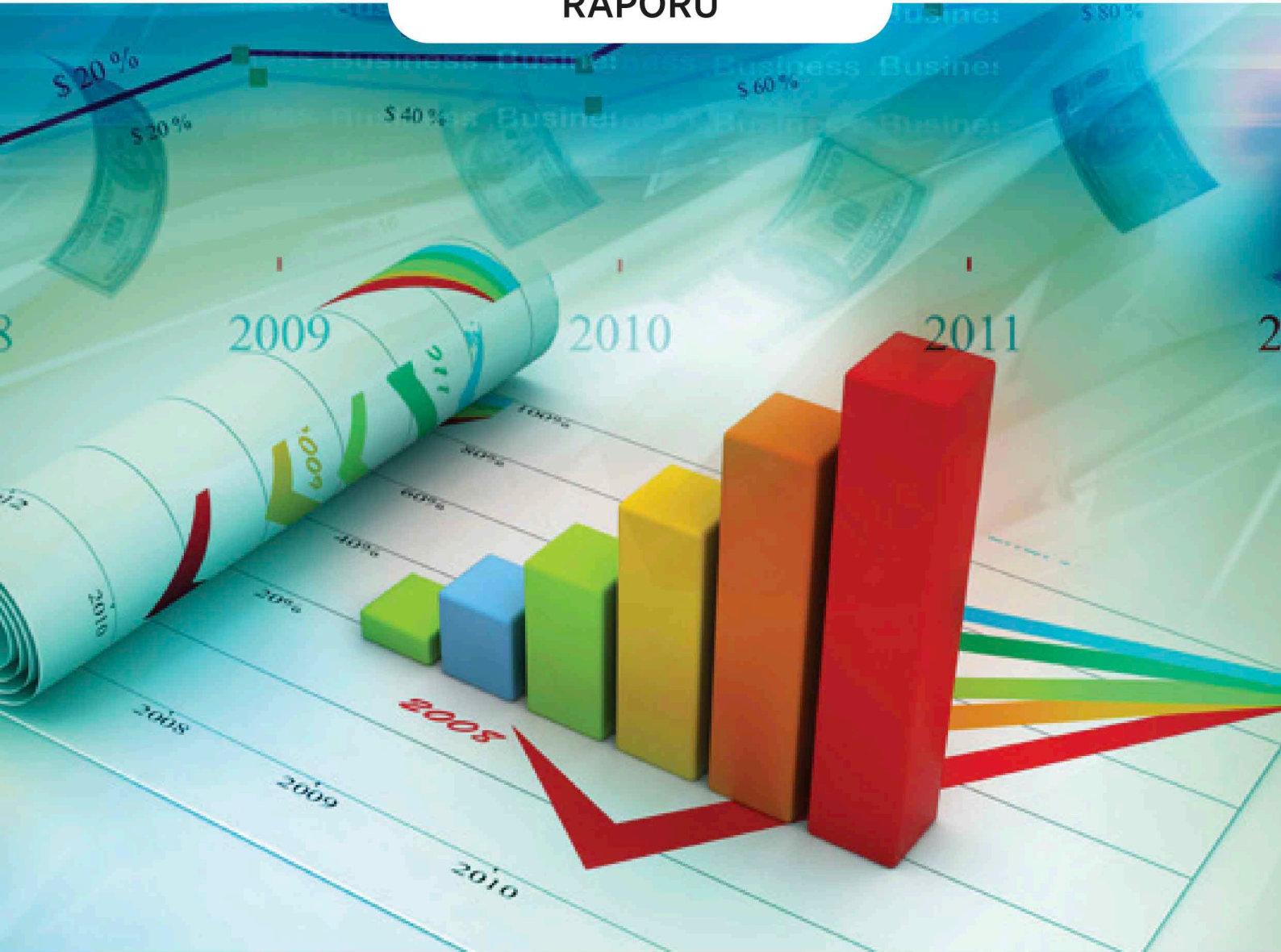


## SINIR TİCARETİ RAPORU





Sınır Ticareti Raposunun oluşturulmasında  
Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Uzmanı Oğuz Tuncay GÖRÜR'e  
teşekkürlerimizi sunarız.

# İÇİNDEKİLER

<b>1-SINIR TİCARETİ NEDİR? .....</b>	<b>5</b>
<b>2-SINIR TİCARETİNDE KURUMLAR VE SÜREÇLER .....</b>	<b>6</b>
2.1 Sınır Ticaret Belgesi Nedir?.....	6
2.2 İthalat Uygunluk Belgesi Nedir? .....	6
2.3 İl Değerlendirme Komisyonu Kimlerden Oluşmaktadır? .....	6
<b>3. SINIR TİCARETİNİ KİMLER YAPABİLİR? .....</b>	<b>7</b>
3.1 Esnaf Kime Denir? .....	7
3.2 Tacir Kime Denir? .....	7
<b>4.SINIR TİCARET MERKEZİ (STM) NE DEMEK? .....</b>	<b>8</b>
4.1 Sınır Ticaret Merkezlerinin Kurulması Ve İşletilmesi .....	8
<b>5. SINIR TİCARETDE SINIRLAMALAR: DEĞER KOTASI, MİKTAR LİMİTİ VE ZAMAN SINIRLARI .....</b>	<b>9</b>
5.1 ÜLKE BAZINDA SINIRLAMA .....	9
5.2 SEKTÖRLER BAZINDA SINIRLAMA.....	9
5.3 ÜRÜNLER BAZINDA SINIRLAMA .....	9
5.4 SINIR TİCARETİNE KONU EDİLEMİYEN ÜRÜNLER.....	9
5.5 AYLIK SINIRLAMA .....	9
5.6 MENŞE SINIRLAMASI .....	9
5.7 TARIM ÜRÜNLERİ İÇİN ZAMAN SINIRLAMALARI .....	9
5.8 2012 YILI İTİBARIYLA SINIR TİCARETİ KAPSAMINDAN ÇIKARILAN TARIM VE SANAYİ ÜRÜNLERİ .....	10
<b>6.SINIR TİCARETİNDE İTHALAT VE İHRACATTA YAPILACAK İŞLEMLER .....</b>	<b>12</b>
7.1 Van İlinde Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İthalat Ve İhracatın Yıllara Göre Miktarı.....	13
7.2 Kapıköy Gümrük Müdürlüğünden Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İhracat-İthalat Eşya Cinsleri .....	13
7.3 Van İline Verilen İthalat Değer Limiti.....	13
<b>7.SINIR TİCARETİNDE VAN İLİNİN MEVCUT DURUMU .....</b>	<b>13</b>
<b>8. SINIR TİCARETİNDE HAKKÂRİ İLİ MEVCUT DURUMU .....</b>	<b>14</b>
8.1 Hakkâri Esendere Sınır Kapısından Sınır Ticareti Kapsamında Gerçekleşen İthalat-İhracat Miktarları .....	14
8.2 Hakkâri İline Verilen İthalat Değer Limiti.....	14
8.3 Hakkâri İlinde Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İhracat Ve İthalat Ürün Cinsleri: .....	14
8.4 Hakkâri Esendere Sınır Kapısı Sınır Ticaret Bilgileri .....	14
<b>9.SINIR TİCARETİNDE MEVCUT SORUNLAR VE TALEPLER.....</b>	<b>15</b>



# 1-SINIR TİCARETİ NEDİR?

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde komşu ülkelerle sınırı bulunan Artvin, Ardahan, Iğdır, Ağrı, Van, Hakkari, Şırnak, Mardin, Şanlıurfa, Kilis, Gaziantep ve Hatay illerinde Sınır Ticareti kapsamında ve kurulacak Sınır Ticareti Merkezlerinde (STM) yapılacak ve belli kolaylıklardan yararlanacak ihracat ve ithalatı kapsamaktadır. Sınır illerine yönelik sınır ticareti uygulaması ile yöre halkının temel ihtiyaçlarının bir kısmının komşu ülkelerden temin edilmesi ve bölgeden ihracatın geliştirilmesi suretiyle dış ticaret altyapısının ve kültürünün yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine ilişkin 1/12/2008 tarih ve 2008/14451 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 15 Mayıs 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdikten sonra Sınır Ticaretinin Uygulanmasına ilişkin 2009/7 sayılı Tebliğ, 16 Haziran 2009 tarihli resmi

gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu karar, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 12 sınır il ve komşu 5 ülkeyi kapsamaktadır. Artvin-Ardahan (Gürcistan), Iğdır (Nahçıvan, İran), Ağrı-Van-Hakkâri (İran), Şırnak (Irak), Mardin-Şanlıurfa-Gaziantep-Kilis-Hatay (Suriye) kapsamaktadır.

Karar kapsamında söz konusu sınır illerinde yerleşik tacir ve esnaf, komşu ülkelerle belirlenen limitler çerçevesinde doğrudan ihracat ve ithalat yapabildiği gibi, sınır ticaret merkezinde (STM) mağaza kiralama suretiyle de sınır ticareti yapabilmektedirler. Karar ile 4 noktada Sınır Ticaret Merkezi kurulmasına da karar verilmiştir: Ağrı-Sarısu, Van-Kapıköy, Hakkari-Esendere (İran); Iğdır-Dilucu (Nahçıvan). Sınır Ticareti yapabilmek için STM de mağaza kiralanabilir veya kiralama yapmadan da sınır ticareti yapılabilir.



## 2-SINIR TİCARETİNDE KURUMLAR VE SÜREÇLER

Esnaf ve Tacirin Sınır Ticareti kapsamında ihracat ve ithalat yapabilmesi için öncelikle Sınır Ticareti Belgesi'ne sahip olmaları gerekmektedir. İthalat yapabilmek için ise, ithal etmek istediği ürün için İthalat Uygunluk Belgesi müracaatında bulunmaları ve İthalat Uygunluk Belgesi almaları gerekmektedir. Bu belgeleri almak için başvurular İl Ticaret ve Sanayi Odasına yapılmaktadır. İldeki Ticaret ve Sanayi Odası, Sınır Ticaretinin Sekretaryalığını yapmaktadır. Tüm belgeler, İl Değerlendirme Komisyonu değerlendirmesi ve kararı çerçevesinde Valilikçe düzenlenmektedir.

### 2.1 Sınır Ticaret Belgesi Nedir?

İl sınırları içerisinde en az iki yıldır yerleşik olarak faaliyet gösteren Esnaf ve Tacire Valilik tarafından düzenlenen belgedir. Sınır Ticareti kapsamında ihracat ve ithalat yapabilmek için öncelikle bu belgeye sahip olmak gerekir.

### 2.2 İthalat Uygunluk Belgesi Nedir?

Karar kapsamındaki sınır illerinde yerleşik Sınır Ticaret Belgesini haiz esnaf ve tacir (Sınır Ticaret merkezinde mağaza

kiralayanlar dahil) adına ilgili gümrük kapısından ve Sınır Ticaret Merkezinden her bir ürünün ithalatı için İl Değerlendirme Komisyonu tarafından düzenlenmesi uygun görülen belgedir. Düzenlenen bu belge ile başvuran esnaf ve tacire hangi üründen ne miktar ithalat yapılacağı belirtilmektedir.

Sınır Ticaretinde karar organı İl Değerlendirme Komisyonudur.

### 2.3 İl Değerlendirme Komisyonu Kimlerden Oluşmaktadır?

İl Değerlendirme Komisyonu, Vali veya Vali Yardımcısı başkanlığında, İl Jandarma Komutanlığı ya da İl Emniyet Müdürlüğü temsilcisi, Defterdar, Gümrük Müdürü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü, İl Ticaret ve Sanayi Odası ile Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği temsilcilerinden oluşmaktadır.

Sınır ticaretinin amacına uygun olarak yürütülmesi hususunda, ilgili Valilikler sorumludur. Sınır Ticaret Merkezleri ise İl Özel İdareleri tarafından işletilmektedir.



## 3. SINIR TİCARETİNİ KİMLER YAPABİLİR?

Sınır ticaretini ilgili ilde en az iki yıldır yerleşik olarak faaliyette bulunan esnaf veya tacirler tarafından yapılabilmektedir. (Vakıf, dernek ve belediyeler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bunların kurdukları ya da ortak oldukları firmalar hariç)

### 3.1 Esnaf Kime Denir?

Karar kapsamındaki illerde en az iki yıldır yerleşik olarak faaliyette bulunan basit veya gerçek usulde vergiye tabi gerçek kişilerdir. (STM de mağaza kiralayanlar dahil).

### 3.2 Tacir Kime Denir?

İl sınırları içerisinde en az iki yıldır faaliyette bulunan, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre bir ticari işletmeyi kısmen bile olsa kendi adına işleten gerçek kişi ile aynı kanunda belirtilen sayıda özel kişilerin sermayelerini bir araya getirerek belirli bir sözleşme akdi ile oluşturulan tüzel kişileridir. (STM de mağaza kiralayanlar dahil).

Sınır ticaretinde ithalatı yapılan mallar sadece sınır ticareti yetkisi verilen 12 ilde satılabilir. Diğer illere çıkışının yapılması yasaktır.



## 4.SINIR TİCARET MERKEZİ (STM) NE DEMEK?

Sınır Ticaret Merkezi (STM), Sınır Ticareti kapsamında kurulan mağazaların bulunduğu ve iki sınır il arasında ticaretin yapıldığı yerdir. Sınır Ticareti STM'ler vasıtasıyla yapılabilir, ama STM olmadan da yapılabilir. 2009 yılında çıkan Bakanlar Kurulu Kararı ile önceki uygulamanın aksine, Sınır Ticareti yapabilmek için STM'lerde mağaza kiralama şartı kaldırılmıştır. Böylece STM'lerde mağaza kiralamadan da Sınır ticareti yapmak mümkündür. Sınır Ticareti yapabilecek 12 ile karşılık 4 tane STM kurulmuştur: Ağrı, Van, Hakkari ve Iğdır.

### 4.1 Sınır Ticaret Merkezlerinin Kurulması Ve İşletilmesi

Sınır Ticaret Merkezleri kurulması için, ilgili Valiliklerce Ekonomi Bakanlığı'na talepte bulunulur. Valilik talebi; Ekonomi

Bakanlığı'nın koordinasyonunda Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı temsilcilerinden oluşan bir Komisyonun oybirliğiyle yapacağı teklif üzerine Ekonomi Bakanının onayı ile kararlaştırılır.

Sınır Ticaret Merkezleri İl Özel İdaresi tarafından işletilir. Sınır Ticaret Merkezlerinin inşası ve işletilmesi ile mağazaların kiraya verilmesine ilişkin uygulamalar, ilgili Valilikçe hazırlanan ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca uygun görülen Sınır Ticaret Merkezleri Yönergesi çerçevesinde İl Özel İdaresince yerine getirilir. Sınır Ticaret Merkezlerinin fiziki olarak düzenlenmesi, eşya ve stok kontrollerinin yapılması ile bu merkezlere giriş ve çıkışlara ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca tespit edilir.





## 5. SINIR TİCARETDE SINIRLAMALAR: DEĞER KOTASI, MİKTAR LİMİTİ VE ZAMAN SINIRLARI

Sınır Ticareti, gümrük mevzuatına tabi dış ticaretin bir istisnası niteliğindedir ve bu nedenle belli limitlerle sınırlandırılmıştır. Sınır Ticareti kapsamında ithalat yapmak, her bir ürün ve toplam miktar bakımından belli limitlere tabidir. Karar kapsamındaki bir komşu ülkeye sınırı bulunan yetkili sınır illerine ithalat için yıl bazında İthalat Kotaları veya İthalat Değer Limitleri kapsamında tahsisat yapılır. İthalat Uygunluk Belgelerinin düzenlenmesinde esas alınmak üzere, il ihtiyacı kapsamında bir yıl için uygun görülen İthalat Kotaları ve/veya İthalat Değer Limitleri, Ekonomi Bakanlığının koordinasyonunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenerek Valiliklere bildirilir.

### 5.1 ÜLKE BAZINDA SINIRLAMA

Değer Limiti de denilen bu uygulama ile sınır illerimize komşu ülkeden bir yılda toplam 100 milyon dolar ithalat sınırı bulunmaktadır. İran'a komşu olan tüm iller Sınır Ticareti kapsamında bu ülkeden bir yılda sadece 100 milyon dolarlık ithalat yapabilirler. 100 milyon dolar, İran ile sınırı bulunan dört il (Ağrı, Iğdır, Van ve Hakkari) nüfusları ve önceki yıllardaki dış ticaret performanslarına göre paylaştırılır. 2012 yılında İran'a komşu iller için ayrılan 100 milyon dolarlık miktarın 51 milyon doları Van iline, diğer 49 milyon doları ise Ağrı, Hakkari ve Iğdır'a verilmiştir.

### 5.2 SEKTÖRLER BAZINDA SINIRLAMA

Ülke bazında belirlenen 100 milyon dolarlık miktarın yarısı tarım ürünleri, diğer yarısının ise sanayi ürünleri için kullanılması şarttır. Böylece aynı ülkeye komşu sınır illerine toplam miktar bölüştürüldükten sonra, her ile düşen toplam miktarın yarısı sanayi ürünleri, diğer yarısının tarım ürünleri için kullanılması gerekmektedir.

### 5.3 ÜRÜNLER BAZINDA SINIRLAMA

Yüzde ellilik sektör sınırlaması yanı sıra, ürünler bazında da sınırlama yapılmıştır. Yüzde ellilik dilimin tamamı tek ürün için kullanılamaz. Bir ürün için verilen ithalat uygunluk bel-

gesi, toplam miktarın yüzde beşini geçemez. Örneğin 2012 yılında Hakkari iline düşen ithalat kotası 13 milyon dolardır. Hakkari ili 13 milyon doların yarısını sanayi ürünleri, diğer yarısını da tarım ürünleri için kullanmak zorunda olduğu gibi, tarım ürünleri için kullanacağı 6.5 milyon doların tümünü de aynı ürün için kullanamaz. Bir tarım ürünü için, örneğin karpuz için, düzenlenen ithalat uygunluk belgeleri toplamı 6.5 milyon doların yüzde 5'ini geçemez. 2012 yılı için, 6.5 milyon dolarlık tarım kotası miktarının yüzde 5'i karpuz için başvuran herkese dağıtılır.

### 5.4 SINIR TİCARETİNE KONU EDİLEMİYEN ÜRÜNLER

Sınır Ticareti kapsamına, petrol ve petrol ürünleri, çay, şeker, fındık, antepfıstığı, canlı hayvan ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri ile kota, damping ve sübvansiyona tabi ürünler hiçbir şekilde girmemektedir.

### 5.5 AYLIK SINIRLAMA

Bir esnaf ya da tacir, bir ayda azami 50 bin dolara kadar ithalat yapabilir.

### 5.6 MENŞE SINIRLAMASI

Sınır Ticaretinde ihraç edilecek ürünler Türk menşeli ürün olmak zorundadır. İthalatta ise yine sınır ticareti yapılan ülke menşeli ürün olması zorunludur.

### 5.7 TARIM ÜRÜNLERİ İÇİN ZAMAN SINIRLAMALARI

Diğer bir sınırlama ise tarım ürünleri ithalatı bakımından uygulanan zaman sınırlarıdır. İthal edilecek ürünler için zaman bakımından da belli dönemler belirlenmiştir. Tarım ürünleri için ithalatın serbest olduğu dönemler Türkiye deki yetiştiricileri korumak amacıyla belli dönemlerde serbest edilmiştir. Bu dönemler söz konusu ürünün Türkiye de yetiştirme dönemi göz önünde bulundurularak aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

ÜRÜN	İTHALATIN SERBEST OLDUĞU DÖNEM
KARPUZ	1 Kasım-30 Nisan
KAVUN	1 Kasım-30 Nisan
NAR	1 Ocak-15 Temmuz
KAYISI (ZERDALİ DAHİL)	15 Ekim-1 Mayıs
ARMUTLAR	15 Şubat-1 Mayıs
BADEM İÇİ	1 Ekim- 1 Ağustos
BADEM (KABUKLU)	1 Ekim-1 Ağustos
ÇİLEK	15 Ekim-1 Mayıs
ELMA	15 Mart-1 Temmuz
ERİK (TAZE)	15 Kasım-1 Nisan
FASULYE (KURU)	1 Aralık-1 Eylül
KİRAZ	15 Ekim-1 Mayıs
KİVİ	15 Şubat-1 Eylül
KURU ARMUT	1 Ocak-1 Haziran
KURU AYVA	1 Ocak-1 Haziran
KURU DUT	1 Ocak-1 Nisan
KURU ELMA	1 Mart-1 Ağustos
KURU ERİK	1 Ocak-1 Nisan
KURU İĞDE	1 Kasım-1 Şubat
KURU ŞEFTALİ (NEKTARİNLER DAHİL)	1 Aralık-1 Mart
KURU VİŞNE	1 Ocak-1 Nisan
LİMON	15 Şubat-1 Ağustos
MANDARİN (MANDALİN)	15 Ocak-1 Ağustos
MARUL	1 Kasım-1 Nisan
MERCİMEK (YEŞİL)	1 Eylül- 1 Haziran
MERCİMEK (KIRMIZI)	1 Eylül-1 Mayıs
NAR	1 Aralık-1 Haziran
NOHUT	1 Eylül-1 Ağustos
PORTAKAL	15 Mart-1 Eylül
SARIMSAK	1 Mart-1 Haziran
ŞEFTALİ (NEKTARİN DAHİL)	1 Kasım-1 Mayıs
ÜZÜM (TAZE)	1 Ocak-1 Haziran
VİŞNE	15 Ekim-1 Haziran
YER FISTIĞI	1 Mart-1 Ağustos

## 5.8 2012 YILI İTİBARIYLA SINIR TİCARETİ KAPSAMINDAN ÇIKARILAN TARIM VE SANAYİ ÜRÜNLERİ

2012 yılında uygulanmak üzere bazı tarım ve sanayi ürünleri sınır ticareti kapsamında ithal edilemeyecektir. Söz konusu ürünler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

İran'dan 2012 Yılında Sınır Ticareti Kapsamında İthalatı Uygun Görülmeeyen Tarım Ürünleri Listesi:

ÜRÜN	ÜRÜN
Bal (Süzme)	Kestane
Bal (Petek)	Meyve Suyu Ve Konsantreleri
Biber (Yeşil)	Muz
Biber (Tatlı Biberler)	Nargile Tütünü
Buğday Unu	Palm Yağı
Domates	Patates
Havuçlar	Patlıcan
Hıyarlar Ve Kornişonlar	Pırasa
İncir (Taze)	Üzüm (Kuru)
İncir (Kurutulmuş)	Zeytin
Kabak	Zeytin
Kabak Tohumu	Zeytin Yağı
Karnabahar	



İran'dan 2012 Yılında Sınır Ticareti Kapsamında İthalatı Uygun Görülmeyen Sanayi Ürünleri Listesi:

ÜRÜN	ÜRÜN
Alüminyum (Külçe)	Kuarslı Kum
Alüminyum Çatı Malzemesi	Kumaş (Perdelik Ve Döşemelik)
Aspiratör Ve Fanlar	Kurşun
Ayakkabı (Köselede Terlik Ve Ayyakabılar)	Kükürt
Ayyakkabı (Plastik)	Mermer (İşlenmemiş)
Bakır (Hurda)	Mermer (Beyaz)
Bakır (Külçe)	Mermer (Renkli Ve Damarlı)
Bakır	Moblen (Plastik Döküntü Ve Hurda)
Bakır Ve Bakırdan Eşyalar	Motor Ve Jenaratörler
Battaniye (Elektrikli)	Oto Yedek Parçası
Battaniye (Suni Liflerden)	Otomobil Lastiği
Cam (Düz)	Örölmeye Elverişli Maddelerden Diğer Eşya
Cam (İnşaat)	Pamuklu Dokuma
Cam	Pamuklu Mensucat
Cam Bardak	Polietilen (Yüksek Yoğunluk)
Cam Mutfak Eşyası	Polietilen (Alçak Yoğunluk)
Cam Ürünleri (Profil Veya Plaka Cam)	Polietilen
Cam Yünü	Polipropilen
Cep Telefonları	Polistiren (Antişok Ve Kristal)
Çimento Ve Klinker	Pvc (Plastik Hammadesi)
Çuval (Plastik)	Semaver (Elektrikli)
Demir (Hurda)	Seramikten Eşya
Demir (Profil Veya Palplanş)	Suni Liflerden Tek Kat İplik
Demir Veya Manganezin Tekrar Elde Edilmesine Uygun Döküntüler	Şırıngalar (Tıbbi)
Eletronik Kameralar	Şırıngalar (Ünsülin)
Granit	Şırıngalar (Diğerleri)
Granit Taşı	Terlik (Plastik)
Hortum Ve Boru	Terlik (Bayan)
Jelatin	Termos (Plastik)
Jeneratör	Traktör Lastiği
Kameralar (Ses Ve Görüntülü)	Traverten
Karo Taşı	Yastık Yüzü
Kil Toprak (Demir Hammadesi)	Yatak Örtüsü
Kilim	

## 6.SINIR TİCARETİNDE İTHALAT VE İHRACATTA YAPILACAK İŞLEMLER

Sınır ticareti kapsamında yapılacak ürün giriş ve çıkışı yetkili gümrük kapısından veya Sınır Ticaret Merkezinden yapılır. Sınır ticareti kapsamındaki ithalat ve ihracat işlemleri için Gümrük Beyannamesi düzenlenir. Sınır ticareti yoluyla yapılacak ithalatta tek ve maktu vergi uygulanır. Tek ve maktu vergi; Gümrük Vergisi oranı sıfır, Katma Değer Vergisi ile Özel Tüketim Vergisi oranları tam olarak dikkate alınarak hesaplanır. Yani ithalatta Gümrük Vergilerinden %100 mua-

fiyet var, ancak KDV ve ÖTV' nin tamamı tahsil edilmektedir.

İthalat ve ihracat yaparken Sınır Ticaret Belgesine sahip olmak gerekir. Gümrük işlemleri için gümrük beyannamesinin doldurulması şarttır. İthalat için Sınır Ticaret Belgesi yanı sıra İthalat Uygunluk Belgesinin de bulunması gerekir. İhracatta sadece Sınır Ticaret Belgesi ile İhracatçı Birliklerine kayıt olunması yeterlidir.



## 7.SINIR TİCARETİNDE VAN İLİNİN MEVCUT DURUMU

### 7.1 Van İlinde Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İthalat Ve İhracatın Yıllara Göre Miktarı

YILI	İTHALAT TUTARI (\$)	İHRACAT TUTARI (\$)
2004	93.311,04.-	2.318.354,00.-
2005	588.791,10.-	6.975.123,25.-
2006	222.033,80.-	6.564.143,74.-
2007	463.051,54.-	8.618.430,04.-
2008	506.206,80.-	9.908.313,00.-
2009	1.978.652,86.-	6.742.964,87.-
2010	2.762.836,30.-	13.335.425,67.-
2011	5 566 157,00	12 122 055,00

### 7.2 Kapıköy Gümrük Müdürlüğünden Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İhracat-İthalat Eşya Cinsleri

#### 7.2.1 İhracat Eşya Cinsi

**2010 Yılında İhracat Eşya Cinsleri:** Mobilya ve Mobilya Malzemesi, Ekin Tırnığı, Saman Yabası, Oto Yedek Parçası, Kemer, Hidrolik Sistemde Kullanılan Rekor, Dirsek, Nipel, Dişli TE, MDF, Ayakkabı Boyası, Ayakkabı Süngeri, Ayakkabı Parlaticı Set, Panç Balon, Tırpan, Uyku Seti, Koyun Makası, Yapıştırıcı, Ayakkabı Tabanı, Yazma, Başörtü, Cam Tepsi Setleri, Koltuk Örtüsü, Düğme, Yaylık Tel, Suni Deri.

**2011 Yılı İhracat Eşya Cinsleri:** İnşaat malzemeleri, Mobilya, Sanayi Yan Ürünleri, Sanayi Makineleri, Orman Ürünleri, Deri Ürünleri, Ev Alet ve Gereçleri.

#### 7.2.2 İthalat Eşya Cinsi

**2010 Yılı İthalat Eşya Cinsleri:** Kivi, Karpuz, Biber, Patlıcan, Hurma, Pekmez, Kuru Soğan, Kara Lahana, Domates, Beyaz Lahana

**2011 Yılı İthalat Eşya Cinsleri:** Kara Lahana, Kivi, Karpuz, Patlıcan, Kuru Soğan, Hurma, Ceviz içi, Badem içi.

### 7.3 Van İline Verilen İthalat Değer Limiti

ÜLKE: İRAN	SANAYİ (1.000 \$)	TARIM (1.000 \$)	ÜRÜN BAZINDAKİ İTHALAT LİMİT ORANI	TOPLAM
2010	39.200	16.800	% 5	56 Milyon \$
2011	25.500	25.500	% 5	51 Milyon \$
2012	25.500	25.500	% 5	51 Milyon \$

Not: 2010 yılında sanayi-tarım oranı %70-30 idi. Yeni yayınlanan tebliğde bu oran 50-50 olarak değiştirildi.

Sınır Ticareti kapsamında İran'dan yapılacak ithalat için toplam 100 milyon dolarlık ithalat değer limiti İran sınırındaki dört ile bölüşülmektedir. Van en büyük payı almaktadır. 2010 yılında 56, 2011 yılında ise 51, 2012 yılında ise 51 milyon dolar ile bu limitin yarısına yakını alırken; Hakkari, 2011 yılı için 13 ve 2012 yılı için aynı şekilde 13 milyon dolar almıştır. Geri kalan miktar diğer Ağrı ile Iğdır illerine bölüşülmektedir.

Van ilinde 2011 Ekim ayı itibarıyla 710 kişi Sınır Ticaret Belgesine sahiptir.

## 8. SINIR TİCARETİNDE HAKKÂRİ İLİ MEVCUT DURUMU

### 8.1 Hakkâri Esendere Sınır Kapısından Sınır Ticareti Kapsamında Gerçekleşen İthalat-İhracat Miktarları

YILLAR	İTHALAT	İHRACAT
2004	52.472 \$	-
2005	17.287 \$	-
2006	31.881 \$	-
2007	28.000 \$	76.000.000 \$
2008	12.597 \$	152.725.217 \$
2009	104.626 \$	194.001.042 \$
2010	592.503 \$	160.684.160 \$
2011	1 831 510 \$	226 007 935 \$

### 8.2 Hakkâri İline Verilen İthalat Değer Limiti

ÜLKE: İRAN	SANAYİ (1.000\$)	TARIM (1.000 \$)	ÜRÜN BAZINDAKİ İTHALAT LİMİT ORANI	TOPLAM
2010	9.800	4.200	% 5	14 Milyon \$
2011	6 500	6 500	% 5	13 Milyon \$
2012	6 500	6 500	% 5	13 Milyon \$

### 8.3 Hakkâri İlinde Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İhracat Ve İthalat Ürün Cinsleri:

İhracat Eşya Cinsleri: Tekstil ve Hammaddeleri, Deri ve Deri Mamulleri, Halı, Kimyevi Maddeler ve Mamulleri, Hazır Giyim ve Konfeksiyon, Taşıt Araçları ve Yan Sanayi, Elektrik-Elektronik, Makine ve Bilişim, Makine ve Aksamları, Demir ve Demir Dışı Metaller, Demir Çelik Ürünleri, Çimento, Değerli Maden ve Mücevherat, Sanayi Ürünleri, Madencilik Ürünleri, Ahşap Mobilyalar, Temizlik Ürünleri, Mefruzat Eşyası, Plastikten Mutfak Eşyası, Çelikten Profiller ve Çubuklar, Güzellik ve Cilt Bakımı Ürünleri, Kozmetikler, PVC Yer

ve Duvar Kaplamaları, Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri, Topraktan Kiremitler, Kapılar, Pencere ve Ekipmanları

İthalat Eşya Cinsleri: Kuru Soğan, Patlıcan, Karpuz, Yeşil Biber, Kivi, Bademiçi, Sarımsak, Kuşburnu, Ebegümeçi.

### 8.4 Hakkâri Esendere Sınır Kapısı Sınır Ticaret Bilgileri

YIL	KİŞİ SAYISI	FİRMA SAYISI
2009	33	13
2010	69	32
2011	86	42

Hakkari ilinde yıllar itibarıyla Sınır Ticaret Belgesi alan kişi ve firma sayısı yukarıdaki tabloda verilmiştir.

2010 Yılı Hakkari İlinde Sınır Ticareti Kapsamında Yapılan İthalatta Bazı Ürünler Ve İthalat Miktarları			
Plastik Su Deposu	1.525,00 \$		
Kuru Soğan	100.138,22 \$		
Patlıcan	61.573,32 \$		
Karpuz	202.683,27 \$		
Yeşil Biber	1.334,00 \$		
Kivi	155.745,96 \$		
Bademiçi	39.940,00 \$		
Sarımsak	130.000,00 \$		
Kuşburnu	1.122,15 \$		
Ebegümeçi	1.000,00 \$		

Esendere Gümrük Kapısı Yolcu ve Araç Giriş Çıkış Sayıları:

	2007	2008	2009	2010	2011 9
Yolcu Giriş Sayısı	230.000	194.457	178.014	257.266	264.961
Yolcu Çıkış Sayısı	192.000	211.363	173.811	237.392	232.397
Araç Giriş Sayısı	37.250	32.154	18.600	35.337	59.841
Araç Çıkış Sayısı	39.500	26.401	18.704	29.077	46.226

## 9.SINIR TİCARETİNDE MEVCUT SORUNLAR VE TALEPLER

1. Sınır ticareti kapsamındaki ürün çeşitleri ve kotaları artırılmalıdır. Tarım ürünlerinde zaman kotası uygulanacaksa yüzde beşlik miktar kotasının uygulanması yersizdir.
2. Gümrük kapılarında vasıflı elemanın artırılması gerekmektedir.
3. Bölgemizde Van ve Hakkâri illerinde gümrük teşkilatları bulunmaktadır. Ancak iki kurumda ihtisas gümrüğü niteliğinde değil. Bu nedenle ihtisas gümrüklerinin alanına giren bir eşya ithal edilirken söz konusu ihtisas gümrüğünün bulunduğu ile gitmek gerekiyor. Bu durum maliyetleri artırmakta ve bu kalemdeki dış ticareti zorlaştırmaktadır.
4. Gümrük sahasında çalışan kamu görevlileri değişik çıkar çevrelerinin baskısı altında kalabilmektedirler.
5. Yolcu beraberliği eşya sınır ticaretini işlevini büyük ölçüde azaltmaktadır. Yolcu beraberliği eşya herhangi kısıtlamaya tabi olmadığı gibi aynı zamanda kayıt dışı kalmaktadır.
6. Derecik ve Üzümlü kapılarının açılması Irak ile yapılacak sınır ticaretini başlatması açısından bölge için büyük öneme sahiptir.
7. Yüksekova da gümrük müdürlüğü açılmalı. Van ve Hakkari de bulunan gümrük müdürlükleri yol şartları dikkate alındığında uzak kalmaktadır.
8. STM deki mağazalar daha aktif hale getirilmelidir.
9. İran sınır ticareti kapsamında hiçbir kolaylık sağlamıyor, gümrük vergilerini indirmiyor. İran, Türkiye'nin uyguladığı sıfır gümrük vergisini uygulamıyor. İran'ın bu uygulamayı yapması için çeşitli girişimlerin yapılması gerekir.
10. Petrol ürünleri sınır ticareti kapsamına alınması gerekmektedir. Petrol ürünlerinin yanı sıra bazı petrol türevi ürünlerde yasaktır.
11. Ürünlerde uygulanan % 5'lik sınırlama tarım ürünlerine tanınan ithalat değer limitinin fiilen dörtte bir oranında gerçekleşmesine neden oluyor.
12. Türkiye menşeli olmayan ürünlerin ihracatının kabul edilmemesi. Sınır ticareti kapsamında sadece Türkiye menşeli ürünlerin ihracatının yapılabilmesi bu ticaretin kapsamını daraltmaktadır.
13. İran'a günübirlik ziyaret yapan tüccar ve esnaftan dönüşte İran tarafından akaryakıt farkı alınmaktadır.
14. Gümrük kapılarının fiziki koşulları yeterli değildir. Sınır kapıları ve Sınır Ticaret Merkezleri modernleştirilmelidir. Kapıköy ve Esendere Sınır Ticaret Merkezleri ve çevrelerindeki alanların temizliği düzenli yapılmamakta, biriken çöp yığınları özellikle karşı ülkeden gelen ziyaretçiler hesaba katıldığında çirkin görüntülere sebep olmaktadır.

### SINIR TİCARET BÜROLARI ADRESLERİ:

#### HATSO - Hakkari Ticaret ve Sanayi Odası

**Adres:** Kayacan Cad. Hacı Sait Camisi Karşısı No:16

**Tel :**0 (438) 211 83 19

**Fax :**0 (438) 211 27 26

**Web :**www.hatso.org.tr

#### VATSO-Van Ticaret ve Sanayi Odası

**Adres:** İskele Caddesi No: 83 65200 VAN

**Tel:** 0.432. 214 06 53 - 214 39 89

**Fax:** 0.432. 216 44 88

**Gsm:** 0533 301 83 07

**Web:** www.vatso.org.tr

# SINIR TİCARETİ RAPORU



🏠 Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1 65140 İpekyolu / Van

☎ Tel : (0432) 215 65 55 (pbx) / Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

🌐 E-mail : bilgi@daka.org.tr / Web : www.daka.org.tr



[www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi](http://www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi)  
[www.twitter.com/DAKA\\_org\\_tr](http://www.twitter.com/DAKA_org_tr)